

de afvigende bidrag eller ved at droppe den ufrugtbare linje for etablering af en sammenhæng, som alligevel ikke er til stede i forhold til en tredjedel af bidragene. Øjensynlig har redaktørerne ladet sig forføre af Foucaults pointe om, at grænserne mellem dem, som er marginaliserede, og dem, der er integrerede i et samfund, er bundet til konteksten, og at „afvigelser derfor overordnet set er en abstraktion konstrueret i menneskers hjerner“. Denne afvigelsens historicitet giver nemlig historikeren mulighed for frit at boltre sig i tid og rum, konstaterer Duedahl (s. 14). I begejstringen over denne opdagelse synes redaktørerne at have overset, at en sammenstilling af tekster vedrørende forskellige sagsforhold må overholde visse regler for etablering af sammenhæng; der må altså være noget, fx et sæt af spørgsmål, nogle begreber eller analysemåder, et fælles empirisk fokus eller andet, som går igen fra den ene tekst til den anden. Det er kun i meget begrænset omfang tilfældet her. Det er lidt synd for de mange i øvrigt udmærkede og læseværdige artikler, og det står i kontrast til det overdådige udstyr, som antologien er begavet med. En anden uheldig kontrast i udstyrsstykket er den mangelfulde korrekturlæsning, som præger antologien, og som rækker fra tryk- og orddelingsfejl til dårligt konstruerede sætninger og henvisninger til litteratur, som ikke optræder i litteraturlisten. Modsat normale standarder findes noterne i øvrigt efter litteraturlisten og ikke omvendt. Om dette er en tilstræbt nyskabelse eller bare noget sjusk, kan man kun gisne om. Jeg gætter på det sidste.

Jeg ved ikke helt, hvem jeg skulle anbefale bogen til. De, som ønsker viden og overblik over eksklusionsmekanismer og -processer, er nok bedre tjent med at konsultere den samfundsvidenskabelige litteratur om emnet. For historisk viden om bestemte emner og cases vil man nok altid gå til mere udførlige fremstillinger end dem, antologien kan byde på. Men det vil da være en god idé, om bogen er tilgængelig på fagbibliotekerne rundtomkring i landet, både historiske, socialvidenskabelige og andre, så interesserede kan lade sig inspirere, og fagfolk kan lokalisere de artikler, de måtte finde brug for. Er man på vej til at gå om bord i et af de berørte emner, kan antologien såmænd være et udmærket sted at starte.

Hanne Veber
Ph.d. et mag.scient.
Tidsskriftet *Antropologi*
København

Holger Jebens: *Pathways to Heaven. Contesting Mainline and Fundamentalist Christianity in Papua New Guinea*. Oxford: Berghahn Books 2005. 304 sider. ISBN 1-84545-005-1 (hb). Pris: \$85/£50.

Pathway to Heaven er en omskrivning til engelsk af en monografi oprindeligt skrevet på tysk. Bogen er baseret på Holger Jebens' feltarbejde i Southern Highlands i Papua Ny Guinea. Den handler om religiøse forestillinger og historisk forandring blandt folk i Pairundu og er en af de første monografier om melanesiske samfund, der betragter konverteringer og daglig praktisering af kristendom som et tema i sig selv.

I Pairundu blev folk først omvendt af katolske missionærer, men i de seneste årtier har syvendedagsadventister formået at tiltrække flere og flere tilhængere. Jebens forklarer denne historiske udvikling gennem en sammenligning af de to konkurrerende trosret-

ninger og deres opfattelser af tradition, modernitet, frelse (dvs. „veje til himlen“) etc., og den minutiøse gennemgang af forskelle og ligheder relateres til den sociale, politiske og økonomiske kontekst (kolonimagt, „udvikling“ etc.). Hvor katolikkerne accepterer en vis grad af traditionelle praksisser såsom udvekslingsfester og spådomme, så er adventisterne meget militante i deres afvisning af alt traditionelt. Jebens viser dog, at begge trosretninger er meget involverede i reproduktionen af den traditionelle kultur. Selve måden, hvorpå afvisningen sker, såvel som hvordan mobilisering af nye tilhængere finder sted, er i høj grad afhængig af traditionelle kulturelle forestillinger (som „lighed“ og „styrke“). En del af den traditionelle mytologi har da også paralleller til den kristne tro, hvilket oprindeligt gjorde missionærernes arbejde lettere.

Bogen emmer af grundige fremstillinger, gennemgående kendskab til det beskrevne materiale og i det hele taget detaljeret etnografi. Jebens tager både højde for historien som beskrevet i mundtlige overleveringer af informanter og officielle kilder (patrol reports, kirkebøger etc.). Bogen er velstruktureret i sin opbygning med klart afgrænsede kapitler, der dog næppe kan læses isoleret på grund af de mange referencer til navngivne informanter og begreber, fx for kultpraksisser, som er beskrevet i de første kapitler.

Med den grundige empiri til rådighed finder jeg det synd, at Jebens kun overfladisk engagerer sig i teoretiske diskussioner. Ganske vist gennemgår han grundigt andre relevante studier af kirkelige menigheder og konverteringer i Papua Ny Guinea, men med så dyb en forståelse af Pairundus empiriske virkelighed, som han har, ville det have været oplagt at diskutere eksisterende teori om religion, fundamentalisme, lokale forståelser af forandring og meget mere. Bogen vil nok ikke få megen opmærksomhed uden for kredsen af Melanesienforskere, fordi det bredere komparative perspektiv er utilstrækkeligt.

Derudover bruger Jebens alt for ofte sætningen „from the etic point of view“ uden at gøre det klart, hvordan det skal forstås. En skelnen mellem etiske/emiske perspektiver er en diskussion i sig selv, som han hverken forholder sig til endsige refererer til, og i bogens sigte virker det, som om „det etiske synspunkt“ blot refererer til Jebens' eget perspektiv, men hvorfor så ikke skrive det, hvis det er, hvad han mener? Ganske vist er Jebens bevidst om metodologi og beskriver fx, hvordan han tog noter, men dette fører ikke til nogen egentlig diskussion af validiteten af hans konklusioner og burde have været udeladt eller relateret mere eksplicit til resten af teksten. Hvad der ligeledes hører til småtingsafdelingen, men dog trækker ned i det overordnede billede, er, at bogen efter min mening har for mange slutnoter, samt at sætningerne ofte er lange og snørklede.

For Melanesiens ekspert eller den, som værdsætter grundige etnografiske studier, er denne bog af stor værdi, da den udfylder et vigtigt hul med sit studie af kristendom i hverdagen, men den gennemsnitlige antropologiske læser vil nok finde den en smule langtrukken.

*Steffen Dalsgaard
Ph.d.-studerende
Afdelingen for Antropologi og Etnografi
Aarhus Universitet*